

Ein vinna

Í dag er Norðurlandahúsið karmurin um eitt aliting, sum fer at viðgera fleiri av teimum mest átrokandi spurningunum, sum føroyska alivinnan hevur at dragast við í dag.

FYRILESTRAR vera hildnir um framfýrðuheit og figgarstøðuna hjá hesi heldur nýggja vinnugreinini. Eisini verður pallborðsfundur. Millum luttakararnar eru alimálaráðharrin og stjórni á Føroya Fiskasølu.

TAÐ vilja altíð vera ymsar meiningar um, hvussu nógv kemur burtur úr einum tlikum vinnutingi. Uttan mun til úrslitið halda vit, at tað er gott at vinnulívsfólk og onnur hittast at tosa um eina so týðandi vinnugrein, sum alingin er vorðin. Men helst skuldi eisini okkurt gott komið burtur úr - onkur ábending um, hvønn veg tað ber - og onkur hugskot um, hvussu vit koma best frá byrjanini av 90-unum.

NÚ vita vit, at útslitid hjá eini slíkari vinnu eisini er tengt at gongdini rundan um okkum. Eftirspurningur og útboð avgera fyri ein stóran part lagnuna hjá eini vinnugrein sum fiskalingini.

MEN við hesum er ikki alt sagt. Tað er nevniliga eisini ógvuliga umráð-

andi, hvussu vit sjálvir húsast, hvussu væl vit duga at ala fisk og virka hann til útflutnings.

UM hesi evni og tørvandi evni okkara finnast fleiri meiningar. Tað er tey, sum halda, at nú má alivinnan ikki sleppast uppá fjall. Vit eru í eini uppbyggingarfasu, har tað eisini er neyðugt við almennum stuðuli og hjálpi eitt nú hvat lagaligari figging viðvíkur. Hesum kunnu vit taka undir við, tí tað er eisini ein almenn uppgáva at vera við til at seta í gongd og skapa monnum og kvinnum umstøður fyri at byrja útflutnings-skapandi idnað her á landi. Men spurningurin er bara í hvussu stóran mun tað almenna framhaldandi skal vera við til at stuðla og hjálpa hesi vinnu!

OG tað er neyvan heldur nakar, sum sigur, at tað almenna ikki hevur verið inni í myndini, tá talan er um at menna alivinnuna. Tað var netup tað almenna, sum setti skjóti á við royndarstøðini Fiskaaling, sum framvegis hevur ein týðandi leiklut í hesi vinnu.

NÚ verður so tosað um kreppu í okkra høvuðsvinnu, fiskivinnuni, men eisini í alivinnuni verður tosað um kreppu. Alarar hava ringt við at fáa endarnar at rökka saman og er ein orsök tann, at henda vinna virkar á annan hátt enn aðrar vinnur tvs. at

neyðugt er við nógvum kapitali til raksturinn í eina rættiliga langa tíð, áðrenn tú fær eitt oyra burtur úr.

NÚ má tó sigast, at nógvir av alarunum hava virkað í fleiri ár og eru tí komnir í eina náttúrliga legu. Tó vita vit, at tað eru farnar og fara neyðugar útbyggingar fram av alisøðunum og hesar krevja eisini kapital. Her er tað so ein spurningur, hvat peningastovnarir gera. Nú tað almenna hevur sett so nógv til í vedhaldum bæði til fiskivinnu og aðra vinnu er tað ein spurningur, um ikki okkara peningastovnarir eiga at kenna sína medaþýrgd og hjálpa alarunum úttan at skula krevja almenn vedhald afturfyri.

EIN kann so eisini velja at siga, at tað, sum ikki kann standa má falla. Hetta er nakað, sum vit ikki minst við almennari hjálpi hava roynt at fyrirbyrgt eitt nú í fiskivinnuni. Er hetta so eisini nakað, ið vit skulu føra viðari í alivinnuni kunnu vit spyrja! Svarið eigur at vera nei, men tó mugu vit heldur ikki kappá á stokkinum. Vit mugu finna fram til, hvussu vit á besta og sunnasta hátt menna alivinnuna. Vit mugu ansa eftir ikki at gera hesa vinnu bundna av almennum stuðuli, men tað má heldur ikki vera so, at tað almenna vendir vinnuni bakið. Her má vera ein veksulvirkningur.

Besta prógvíð um almenna leiklutin er royndarstøðin Fiskaaling. Henda

støð hevur stóran týðning fyri framtíðina hjá alivinnuni. Men eisini á økjum sum eitt nú innan skúling av fólki til hesa vinnu eigur tað almenna at ganga undan. Og her er nýggi fiskiúdnarskúlin í Vestmanna eitt sera gott tiltak.

EINGIN ivi er um, at alivinnan kann vera gott íkast til samfelags-húsarhaldið. Her eru møguleikar vit náttúrliga eiga at troyta. Umhvørvi okkara er sum skræddaraseymað til hesa vinnu. Tí má og skal hon yvirleva. Tað liggir tí stór ábyrgd á teimum monnum og kvinnum, sum við stórum almennum stuðuli hava fingið tillutað partar av okkara firðum til at ala fisk í. Bera tey seg ikki rætt at, so kemur hetta at kosta øllum samfelagnum nógvan pening og hvat verður tá til okkra eftirkomarar kunnu vit spyrja. So tá tað almenna hevur gingið undan við at skapa alarum góða og lagaliga figging gjøgnum teir almennu lángrunnarnar, so eiga alarar at húsast rætt við hesum pengum. Tað vil í síðsta enda siga, at tað er skylda teirra at skaffa sær neyðuga kunneikan til at reka eina vinnugrein á skilagóðum stóði. Eisini alarar mugu til, at spara, men tað nýtist ikki at merkja, at teir skula spara seg eftir reyv. Teir mugu gevast við at oysla og bara keypa tað dýrasta. Latid okkum hoyra meira um hetta. Her kundi eitt aliting verið við til at lýst viðurskiftini betrur. jamu

Alt í fisk!

William Heinesen, arbeisdegeur á landssjúkra-húsinum, troling á land-leiðini, Nagorno Kara-bach, - hetta mundu vera høvuðsevnini í farmu viku. Lat tað vera sagt straks: tíðindaflutningurin í út-varpinum er út av lagi! Fyri tað fyrsta eru alt ov nógv tíðindi, sum eru full-komuliga óviðkomandi og uttan almennan áhuga. Høvuðsevnið sjálvt kann hava ein ávísan áhuga, - eitt nú at íslendskir bátar avreida í Fuglafirði. Men fyri almenningin er tað fullkomuliga líka mikið, um bátarnir eita hetta ella hitt, um teir eru úr hesum ella hinum íslenska bý-num, og okkum nýtist ikki at fáa at vita fyra ferðir, at bert tekur eitt samdøgur at sigla av fiskileið til Fuglafjarðar. Eitt annað dømi: í gjár á middegi fingi vit at vita, at dart-felag er stovnað í Klaksvík. Alt í lagi. Men pílalinsskot um vit ikki eisini skuldu hava at vita - ikki bert at vant hevur verið eina tíð - nei, týsdag og hósdag! Álvartatos! Og meir: felagið skal hava

egið búmerki og kapping-in verður skrivað út fyrsta dagin. Máti skal vera við at darta aftaná teimum, sum av egnum áhuga ringja eini tíðindi inn. Vælsignaðir goymid hatta til vikuskiftið, so Suni kann fortelja okkum det-alurnar. Ein bilur hevði rent á á Varðagøtu, - hví søgdu tí ikki, hvussu vorðin hann var, hvat slag og nummarplát...? Í øðrum lagi, so er mang-an trupult at fata, hví ávís tíðindi koma við, - hvat *problemattikkurin* er. Alt er farið í fisk, letur til, nógv í hvussu er, - tað er skjótt ikki dagur, at teir ikki hava tosað við okkurt flakavirki t.d. Av sama slag: so og so nógv út-lendisk fiskiskip royna í lótni undir Føroyum. Tað er møguligt, at tað er viðkomandi fyri meg, - eg veit tað ikki, men eg fái onga ábending um, hví eg skal hava júst tað at vita. Ikki nóg mikið við tí: ein sovjetiskur svartkjaftatrol-ari er her fái eg at vita. Og hvat so? Og ikki nóg mikið við tí: hann roynir eystur av Munkagrunni-

num. Hví skal eg hava tað at vita? Alt hetta ber boð um, at manningin hevur sera trupult at prioritera tilfarid og finna fram til *problem-attikk* í høvuðsevninum. Longu mánadagin visti útvarpið at siga, at felagið »Trolskip« hevði havt fund um troling á land-leiðini. Týskvöldið visti ÚF at siga frá, at MÚ var ímóti troling. Hví segði tað ikki *pling!* ella okkurt annað tá? Hetta er jú ein gomul andsøgn í útróðr-heiminum og funnin fressur. Men vit máttu bíða heilt til hóskvöldið eftir SvF, sum hevði henda vinkul. Sunnkvöldið fekk ÚF eitt evni til gávus. Ein lýsing frá Havnar Arbeids-kvinnufelag boðaði limun-um frá arbeisdegei or-sakað av ósemju um til-rættaleggjina av arbeid-num. Hvat var í tíðind-unum? Ikki meira enn *tað sama* sum í lýsingini! Eg fekk ikki at vita, hvat tað snúði seg um. Týskvöldið: Óli Jacobsen sigur, at fiskaprisirnir kunnu saktans halda.

Kelda: grein í bløðunum. Alt í lagi við tí. Men útvarpið skal ikki endur-geva, uttan at fáa *meira* burturúr evninum, - tað eigur at velja ein annan vinkul. T.d.: útvarpið visti sama dag, at Óli Jacobsen hevði verið á fundi hjá fakfeløgnum sama dag, og rýmdi av fundinum aftaná at hava fortalt arbeisfólki á landi, at tey eru farin av stað við pengun-um, sum fiskimenn av røttum eiga. Var tað ikki nakað, - at spurt Óla, um hann ikki - við sínum fak-felagspolitikk - hevur verið við til at máað grundarlagið undan øllum lønsemi á sjónum sam-stundis sum rívan av pengum fer í lummar, sum hvørki sita á fiskimanna-ella arbeisdamnaherðum. Ella spurt onkran í rá-fiskagrunninum ella lands-stýrismannin í fiskivinnu-málum, hvat hann segði til sjónarmið Óla. *And so on!* Nagorno Karbach var á gátini til borgarakríggj longu 7.15 mánamorg-unin. Tíðindini endurtíkin óbroytt alt ov ofta, men frálíkt at vit fingi Hans

Holm at siga okkum ABC'ð ósemjuni. Bergur hevði evnið fyri í miðvikt-uni, og tað áttu tí at sagt okkum í eina av tíðinda-sendingunum. Tosið sam-an og samskipið, - Bergur hevur tlf. 5 72 19 og útvarpið 1 65 66. Boðað var frammanundan frá sendingini hjá Sonna Smith um fálnar stýris-skipanir og rapaðar mýrar. Eitt frálíkt hugskot, og gleddi meg til eina brand-sending við sosialdemo-kratinum Hans Holm øð-rumegin og marxistinum Jógvani Mørkøre hinu-megin borðið. Tíverri mis-eydnaðist sendingin, tí Sonni var sera ógreiður og práttandi og stýrdi ikki orðaskiftinum Vantandi fyrireiking? Sendingin hjá Sverra Eg-holm um William Heine-sen var einastandandi fjøl-broytt og góð. Takk fyri hana. Uppið var eisini ein samrøða, sum Jógvann Arge hevði við William Heinesen í 1985. Hon var frálík og vitnaði um eina av bestu síðum Jógvans. Eg vóni inniliga, at kom-andi útvarpsstjórin fær

Jógvann at ganga við til at siga programleiðarastarv-ið frá sær, so hann fær fullkomuliga friar hendur til royna seg har hann er bestur: fróttar-reportagar, samrøður og ljóðmyndir. Hesi bæði seinastu skulu gerast uttan tíðarbinding-ar, og sendast tá hann hevur tær klárar og gjørd-ar av einlistum. Harumframt átti hann at verið inspirator hjá hinum journalistisku meðarbeid-arunum. Men uttan leið-araábyrgd, so hann hevur frið á sær til veruliga at folda seg út. Liggja peng-ar í buktini, so gjarna fyri serløn á hædd við núver-andi, tí vit fara óivað at fáa nakað afturfyri. Tað er so mangur her í landinum, sum fær miljónir fyri ikki rætta hond frá síðu, - við at snýta og bedraga, meir og minni legalt, og við at lata onnur arbeida fyri seg. Men tað er ein onnur søga, sum *eisini* snýr seg um fisk. Henni bíða vit framvegis eftir.

Ólavur W. Høgenesen

útvarps- og sjónvarpssummæli